

การฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราฐธานี

Revival of Cultural Identity of Khemaratthani City

กิตติรัตน์ สืบพันธ์

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Email: petzzaq2@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษามูลเหตุที่ทำให้มีการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ เมืองเขมราฐธานี(ปัจจุบันคือ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุบลราชธานี) (2) เพื่อศึกษาการดำเนินการรื้อฟื้นและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐธานี และ (3) เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดังกล่าว การดำเนินการศึกษาจากเอกสารงานวิจัย หนังสือ ตำรา รวมทั้งภาพถ่ายในอดีตที่บันทึกเหตุการณ์สำคัญในการรื้อฟื้นและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราฐธานี การสำรวจภาคสนาม ในเขตเทศบาลตำบลเขมราฐ สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องหลักที่มีส่วนสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรม การรื้อฟื้นและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราฐธานี ได้แก่ กลุ่มผู้เฒ่าผู้ใหญ่ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่า

1. มูลเหตุที่ทำให้มีการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐธานีเนื่องมาจากสำนักของชาวอำเภอกันทรวิชัยที่มีความรู้สึกว่าเป็นบ้านเมืองที่เก่าแก่ เมืองหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่น้อยไปกว่าเมืองอุบลราชธานี ยโสธร หรืออำนาจเจริญ ซึ่งในสมัยโบราณเมืองเขมราฐมีฐานะสำคัญเทียบเท่าบ้านเมืองที่กล่าวมาข้างต้น ชาวเขมราฐ จึงพยายามจะนำเสนอให้เห็นอดีตที่สำคัญของเมืองเขมราฐให้คนทั่วไปรับรู้ความเก่าแก่ของเมือง

2. การดำเนินการรื้อฟื้นและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐธานี ได้มีการดำเนินการสำคัญ 4 ประการคือ การรื้อฟื้นอัตลักษณ์เมืองเขมราฐธานี ผ่านการสร้างหนังสือประวัติศาสตร์เมือง การรื้อฟื้นอัตลักษณ์ผ่านการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวอำเภอกันทรวิชัย การรื้อฟื้นอัตลักษณ์ผ่านการซ่อมแซมและปรับปรุงวัดวาอารามและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองเขมราฐและการรื้อฟื้นวัฒนธรรมผ่านการทำเสื้อที่ระลึกเมืองเขมราฐ

3. ผลที่เกิดขึ้นจากการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐธานี ทำให้ชาวอำเภอกันทรวิชัย มีความภาคภูมิใจในความเป็นชาวเขมราฐที่อยู่ในบ้านเมืองที่เก่าแก่ รวมไปถึงผลกระทบสำคัญไปยังการรับรู้ของคนทั่วไปทำให้ออกมาเยี่ยมชมเมืองเขมราฐซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองเขมราฐ

คำสำคัญ: การฟื้นฟู, อัตลักษณ์, วัฒนธรรม

Abstract

The article aimed to study the root causes leading to the the revival of cultural identity of Khemaratthani city, to explore the procedures in revitalizing the cultural identity, and to examine the results from the restoration in question. The research was conducted by studying relevant documents, research works, books, texts on the history of Khemarat, local groups as well as the past pictures that recorded important events as regards the restoration of the cultural identity. The work also included a field survey in the Khemmart areas and the municipality area, an interview of persons concerned with activities in restoring the cultural identity. The subjects concerned included

the city mayor, a district chief, district culture officers, the local elderly, and those well-versed in the local wisdom.

The research findings were as follows:

1. The main cause that led to the restoration of the cultural identity came from the consciousness of the locals who viewed that Khemarat was one of the old cities in northeastern Thailand. To them, Khemarat was as important as its neighboring cities like Ubon Ratchathani and Yasothon. As a result, they wanted to make people aware of the important role played by the city in the past.

2. Concerning the restoration and revitalization of the cultural identity, the following were undertaken: restoration of the city through the historical book, restoration of the identity through the cultural activities held by the locals, restoration by means of repairmen and improvement of the monasteries, and restoration of the important historical sites and restoration of the cultural identity through the shirt souvenir.

3. The outcomes resulting from the effort to restore the cultural identity were the local residents were proud of themselves to have lived in the old place like the Khemarat city. In addition, more people came to the city as a result of the restoration effort, which contributed to the tourism promotion.

Keywords: Revival, Identity, Culture

วันที่รับบทความ : 03 มกราคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 19 มีนาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 03 เมษายน 2563

1. บทนำ

เมืองเขมราฐบุรีธานี เป็นชื่อเดิมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีเมืองเขมราฐบุรีธานีเดิม ในหนังสือพงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน ในประชุมพงศาวดารเล่ม 3 [1] ได้ให้ข้อมูลว่าเมืองเขมราฐบุรีธานี เป็นเมืองเก่าแก่เทียบเท่ากับเมืองอื่น ๆ ในภาคอีสาน เพราะเป็นหัวเมืองเอก ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร ในสมัยโบราณไม่ได้ขึ้นกับเมืองอุบลราชธานี กล่าวคือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2357 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดให้ตั้งเมืองเขมราฐบุรีธานีเป็นหัวเมืองชั้นเอกและทรงโปรดเกล้าฯแต่งตั้งให้อุฮาด (กำ)เป็นพระเทพวงศา เป็นเจ้าเมืองคนแรก เมืองเขมราฐบุรีธานีเป็นหัวเมืองชั้นเอกเรื่อยมาจนกระทั่งในปี พ.ศ.2452 เมื่อมีการออก “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ รศ.116 เมืองเขมราฐบุรีธานีได้ถูกลดฐานะเป็นอำเภอเขมราฐ ขึ้นกับจังหวัดอุบลราชธานี

ในปัจจุบันมีปรากฏการณ์หลายอย่างที่สะท้อนให้เห็นความพยายามรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาว

อำเภอเขมราฐ ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งกลุ่มอักษะเขมราฐ ซึ่งเป็นการรวมของภูมิปัญญาผู้เฒ่าผู้แก่ชาวเขมราฐ เพื่อแสดงบทบาทในฐานะผู้รู้ในท้องถิ่น ความพยายามนำชื่อ “เมืองเขมราฐบุรีธานี” มาใช้เป็นชื่อในการจัดงานทางวัฒนธรรม ที่ท้องถิ่นจัดขึ้น การจัด “ถนนคนเดินเขมราฐบุรีธานี” (Khemaratthani Walking Street) ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจมาก ว่ามีมูลเหตุและปัจจัยอะไรที่ผลักดันให้ชาวเขมราฐ มีความพยายามที่จะรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน การดำเนินการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษามูลเหตุที่ทำให้มีการฟื้นฟ้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราฐบุรีธานี

2.2 ศึกษาการดำเนินการรื้อฟื้นและฟื้นฟ้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐบุรีธานี

2.3 ศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราชูร์ธานี

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตพื้นที่

การศึกษาการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราชูร์ธานีมีขอบเขตพื้นที่การวิจัยในเขตเทศบาลตำบลเขมราชูร์ อำเภอเขมราชูร์ จังหวัดอุบลราชธานี

3.2 ขอบเขตเนื้อหา

3.2.1 มูลเหตุที่ทำให้มีการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราชูร์ธานี

3.2.2 การรื้อฟื้นและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราชูร์ธานี

3.2.3 ผลการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราชูร์ธานี

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.3.1 ศึกษาจากเอกสาร ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย หนังสือ ตำรา

3.3.2 การสำรวจภาคสนาม

3.3.3 การสัมภาษณ์ผู้วิจัย สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องหลัก เช่น นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเขมราชูร์ วัฒนธรรมอำเภอเขมราชูร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอเขมราชูร์

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

4.1 มูลเหตุที่ทำให้มีการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราชูร์ธานี เกิดมาจากสำนักของชาวอำเภอเขมราชูร์ธานี ที่มีความรู้สึกว่าเป็นบ้านเมืองที่เก่าแก่เมืองหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่น้อยไปกว่าเมืองอุบล ยโสธร หรืออำนาจเจริญ ซึ่งในสมัยโบราณเมืองเขมราชูร์มีฐานะสำคัญเทียบเท่าบ้านเมืองที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ชาวเขมราชูร์มีความภูมิใจในอดีตของตนเองและมีความต้องการที่จะรื้อฟื้นประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ของเมืองเขมราชูร์ธานีขึ้นมาใหม่

4.2 การดำเนินการรื้อฟื้นและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราชูร์ธานี พบว่ามีการดำเนินการรื้อฟื้นและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราชูร์ธานี ได้มีการดำเนินการสำคัญ 4 ประการคือ

4.2.1 การรื้อฟื้นอัตลักษณ์เมืองเขมราชูร์ธานี ผ่านการสร้างหนังสือประวัติศาสตร์เมือง กระบวนการในการทำหนังสือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทุกภาคส่วนในอำเภอ เขมราชูร์ ขณะที่จุดประสงค์ของการจัดทำหนังสือที่ระลึกเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของเมืองเขมราชูร์ วิวัฒนาการของชุมชน มรดกทางวัฒนธรรม อนุชนรุ่นหลังที่ได้เรียนรู้เรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นในอดีตรวมทั้งศิลปวัฒนธรรมต่างๆ มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น จะได้นำองค์ความรู้ เหล่านั้นเพื่อใช้เป็นแบบอย่างยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

4.2.2 การรื้อฟื้นอัตลักษณ์ผ่านการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวอำเภอเขมราชูร์ เช่น การจัดให้มีการแต่งกายพื้นเมืองเลียนแบบอดีต การจัดกิจกรรมทางด้านกิจกรรมศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดกิจกรรมถนนคนทางเดินทุกสัปดาห์ซึ่งเน้นนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

4.2.3 การรื้อฟื้นอัตลักษณ์ผ่านการซ่อมแซมและปรับปรุงวัดวาอาราม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองเขมราชูร์ เพื่อให้วัดวาอารามอยู่ในสภาพดี สวยงาม นำความภูมิใจมาสู่ชาวเมืองเขมราชูร์ในฐานะเป็นเมืองที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรม

4.2.4 การรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมผ่านการทำเสื้อที่ระลึกเมืองเขมราชูร์การออกแบบลายเสื้อที่ระลึกให้สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของอำเภอเขมราชูร์ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในอำเภอเขมราชูร์ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์เมืองเขมราชูร์ ว่าเป็นเมืองที่น่าอยู่ มีทิวทัศน์ที่สวยงาม ที่มีเอกลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม

4.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราชูร์ธานีพบว่า

4.3.1 อัตลักษณ์การแต่งกายของชาวเมืองเขมราชูร์ ในปัจจุบันชาวอำเภอเขมราชูร์มีรูปแบบการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ จะเห็นชัดเจนมากในวันสำคัญทางศาสนา การแต่งกายในกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมที่ทางเทศบาลหรืออำเภอจัดขึ้น

4.3.2 ผลที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดใกล้เคียง นักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ นิยมมา

ท่องเที่ยวเพื่อชมความงดงามของบ้านเมืองเมืองเขมราฐ การเข้ามาชมธรรมชาติแม่น้ำโขงที่สวยงาม และกิจกรรมถนนคนเดินที่จัดขึ้นในเทศบาลตำบลเขมราฐที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ และส่งผลดีต่อเศรษฐกิจในท้องถิ่น

5.สรุปและอภิปรายผล

การฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราฐบุรีธานี เกิดมาจากสำนักของชาวอำเภอเขมราฐบุรีธานี ที่มีความรู้สึกว่าเป็นเมืองเขมราฐเป็นบ้านเมืองที่เก่าแก่ทำให้ชาวเขมราฐมีความภูมิใจในอดีตของตนเองและมีความต้องการที่จะฟื้นฟูประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ของเมืองเขมราฐบุรีธานีขึ้นมาใหม่ส่วนการดำเนินการฟื้นฟูและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐบุรีธานีที่สำคัญคือ การฟื้นฟูอัตลักษณ์ผ่านการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวอำเภอเขมราฐ การซ่อมแซมและปรับปรุงวัดวาอาราม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองเขมราฐการทำเสื่อที่ระลึกเมืองเขมราฐ ส่งผลให้การฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญคือ ชาวอำเภอเขมราฐมีรูปแบบการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และ ผลที่มีต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ทำให้มีนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ และส่งผลดีต่อเศรษฐกิจในท้องถิ่น

อภิปรายผล

5.1 มูลเหตุที่ทำให้มีการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราฐบุรีธานี พบว่ามูลเหตุสำคัญคือชาวเมืองเขมราฐมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองและต้องการสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ในสภาพสังคมปัจจุบันให้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เลหล้ำ ตรีเอกานุกูล [2] ได้ทำการศึกษา การฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรมของกลุ่มสตรีชาติพันธุ์ไต-ไท ในอำเภอมะนัง อำเภอมะนัง และอำเภอมะนังพัทลุง จังหวัดเชียงราย พบว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไต-ไท ที่ยังปรากฏและดำรงอยู่ได้แก่ ภาษา อาหาร การแต่งกาย ความเชื่อในศาสนา การรักษาโรค ประเพณี ดนตรี การฟ้อนรำ การจักสานและสิ่งประดิษฐ์ ด้านบทบาทของกลุ่มสตรีชาติพันธุ์ไต-ไทในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยมีบทบาทที่มีต่อตัวเอง บทบาทต่อครอบครัว บทบาทต่อกลุ่มชาติพันธุ์และบทบาทที่มีต่อชุมชนและสังคม ด้าน

รูปแบบและกระบวนการในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม คือ การรักษาแบบดั้งเดิม การปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย และการประดิษฐ์แบบใหม่ส่วนกระบวนการฟื้นฟูและสืบทอด ต้องตระหนักถึงสิ่งสำคัญคือ การมีผู้สืบทอดเพื่อรับช่วงต่อ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่ภายนอก สิ่งเหล่านี้จะทำให้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน

5.2 การดำเนินการฟื้นฟูและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐบุรีธานี พบว่าการดำเนินการฟื้นฟูและฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐบุรีธานี ได้มีการดำเนินการสำคัญคือ การฟื้นฟูอัตลักษณ์เมืองเขมราฐบุรีธานี ผ่านการสร้างหนังสือประวัติศาสตร์เมือง การฟื้นฟูอัตลักษณ์ผ่านการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวอำเภอเขมราฐในรูปของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายการซ่อมแซมและปรับปรุงวัดวาอาราม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และ การทำเสื่อที่ระลึกเมืองเขมราฐเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆในอำเภอเขมราฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ละวงศ์ [3] ได้ทำการศึกษากระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอบ้านหนองมนตา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในชุมชนบ้านหนองมนตา ประกอบด้วย ปัจจัยภายในชุมชน มีผู้รู้ และผู้อาวุโสเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ส่วนปัจจัยภายนอกมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมการรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบปกากะญออย่างต่อเนื่องที่มีลักษณะเดียวกันกับการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐบุรีธานี

5.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเมืองเขมราฐบุรีธานีมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองเขมราฐซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสิริธรรมาภิต [4] ได้ทำการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูและพัฒนากระบวนการประเพณีการสวดด้านวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารพบว่าการฟื้นฟูประเพณีการสวดด้านวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารสามารถพัฒนาระบบการจัดการ และยังเป็นส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยประกอบด้วยข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ควรส่งเสริมให้ชาวเมืองเขมราชูราษฎร์ธานีมีความภาคภูมิใจ และให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อให้เกิดการฟื้นฟูวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

6.1.2 ควรมีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนในการฟื้นฟูวัฒนธรรมของเมืองเขมราชูราษฎร์ธานี

6.1.3 ควรมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูวัฒนธรรม

6.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษา การจัดการภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

6.2.2 ควรมีการศึกษา บทบาททางสังคมและวัฒนธรรมของเมืองเขมราชูราษฎร์ธานีในการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมพหุวัฒนธรรม

6.2.3 ควรมีการศึกษา การนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเขมราชูราษฎร์ธานีไปพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] หม่อมอมรวงศ์วิจิตร (ม.ว. ปฐม คเนจร) “พงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน,” ประชุมพงศาวดารเล่ม 3 (ประชุมพงศาวดารภาค 3 และภาค 4 ตอนต้น). กรุงเทพฯ: 2506.
- [2] เลหุล้า ตริเอกานุกูล, การฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรมของกลุ่มสตรีชาติพันธุ์ไต-ไท ในอำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน และอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย, กรุงเทพฯ: 2560.
- [3] นฤมล ลภะวงศ, “กระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านหนองมณฑา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่,” วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ, ปีที่ 10 ฉบับที่ 2, หน้า 44-55, 2557.
- [4] พระครูสิริธรรมาภิรัต, “แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนากระบวนการประเพณีการสวดด้าน วัดพระมหาธาตุ

วรมหาวิหาร,” วารสารมหาจุฬานาครทรรศ, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2, หน้า 620-641, 2562.

